

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОНСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ

«Казан шәһәрендә урнашкан төбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен һәм алардан файдалану режимын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 апрелендәге 266 номерлы каары белән расланган Казан шәһәрендә урнашкан төбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимының беренче—уникенче һәм унбишенче абзацлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Г.С. Рәхмәтуллина шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре

2019 елның 30 октябре

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснәтдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Г.С. Рәхмәтуллина шикаятен алдан өйрәнгән судья Ф.Р. Волкова бәяләмәсен тыңлаганнан соң

АЧЫКЛАДЫ:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Г.С. Рәхмәтуллина «Казан шәһәрендә урнашкан төбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен һәм алардан файдалану режимын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 апрелендәге 266 номерлы каары (алга таба шулай ук — Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 266 номерлы каары) белән расланган Казан шәһәрендә урнашкан төбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимының

беренче—уникенче һәм унбишенче абзацлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте. Дәгъва белдерелә торган нормалар Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 266 номерлы карапы белән расланган тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрендә башкарырга рөхсәт ителгән эш төрләрен, шулай ук бу эшләрне башкару тәртибен билгели.

Шикаятында һәм аңа кушып бирелгән документларның күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче «“Черек күл” шәһәр бакчасы, XIX гасыр башы» тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенең 1/2 өлешенең һәм әлеге жир кишәрлегендә урнашкан жәмәгать бәдрәфе бинасының 1/2 өлешенең милекчесе булып тора. Күрсәтелгән бинаның жәмәгать туклануы объекты итеп үзгәртелүенә бәйле рәвештә, жир кишәрлегенең рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәрту максатында ул Казан шәһәре муниципаль берәмлеке башкарма комитетының Архитектура һәм шәһәр төзелеше идарәсенә, шулай ук Казан шәһәре муниципаль берәмлеке Башкарма комитетына һәм Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгына мөрәҗәгать иткән. Аның мөрәҗәгатьләренә әлеге органнарның жаваплары эчтәлегеннән аңлашылганча, «“Черек күл” шәһәр бакчасы, XIX гасыр башы» тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләрендә урнашкан жәмәгать бәдрәфе бинасын реконструкцияләү бары тик аны саклау буенча башкарыла торган эшләр кысаларында Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгының язма биреме һәм дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасының үңай бәяләмәсен алган проект документациясен күрсәтелгән министрлык белән килештергәннән соң бирелә торган рөхсәте нигезендә генә мөмкин. Гражданка Г.С. Рәхмәтуллинага тиешле язма бирем һәм яңадан бары тик жәмәгать бәдрәфе итеп үзгәртүгә генә рөхсәт бирелгән.

Мөрәҗәгать итүче фикеренчә, «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкәрләре) турында»

2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль законда (алга таба шулай ук — Федераль закон) мәдәни мирас объекты территориясе чикләрендә нәрсә рөхсәт ителүе һәм нәрсә тыелуы төгәл билгеләнгән. Ул, Федераль закон Россия Федерациисе субъектларына мәдәни мирас объекты территориясе чикләрендә гамәлгә ашырырга рөхсәт ителгән хужалык эшчәнлеге төрләрен билгеләү буенча вәкаләтләр бирми, чөнки бу мәсьәлә әлеге законның VII бүлегендә инде тулысынча жайга салынган, шуңа күрә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты, дәгъва белдерелә торган нормаларны кабул итеп, федераль закон чыгаручы компетенциясенә кергән, дип саный.

Бәян ителгәннәр нигезендә, гражданка Г.С. Рәхмәтуллина фикеренчә, шикаять берелә торган нигезләмәләр милекчеләрнең хокукларын боза һәм аларның икътисадый эшчәнлек төрен сайлавына комачаулый. Шуңа бәйле рәвештә ул Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Казан шәһәрендә урнашкан тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен һәм алардан файдалану режимын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 апрелендәге 266 номерлы карары белән расланган Казан шәһәрендә урнашкан тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимының беренче—уникенче һәм унбишенче абзацларын Татарстан Республикасы Конституциясенең 18 (беренче өлеш), 19 (беренче һәм икенче өлешләр), 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче өлеш), 49 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Россия Федерациисе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкәрләрен) саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге мәнәсәбәтләрне хокукий жайга салу «Россия Федерациисе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкәрләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон һәм аның нигезендә кабул ителә торган башка федераль законнар, шулай ук мәдәни мирас объектларын дәүләт саклавы

өлкәсендә Россия Федерациясе субъектлары законнары нигезендә гамәлгә ашырыла (2 статья).

Татарстан Республикасында бу хокукый мөнәсәбәтләрне «Татарстан Республикасындагы мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (алга таба шулай ук — Татарстан Республикасы Законы) җайга сала. Әлеге Татарстан Республикасы Законының (2015 елның 2 июлендәге 51-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы үз көченә кергәнчे гамәлдә булган редакциясендә) 6 статьясындагы 6 пункты һәм 25 статьясындагы 3 пункты нигезендә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләтләренә мәдәни мирас объектларын саклау зоналары чикләрен, тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясеннән файдалану режимнарын билгеләү һәм раслау кертелгән иде. Әлеге вәкаләт, үз чиратында, Федераль законга (2018 елның 3 августындагы 324-ФЗ номерлы Федераль закон үз көченә кергәнче гамәлдә булган редакциясендә) нигезләнгән иде, аның нигезендә тәбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендә Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиите органнары карамагына мәдәни мирас объектларын саклау зонасы чикләрен, әлеге зоналар территорияләре чикләрендә жирләрне файдалануның максус режимнарын раслау кертелгән.

Бирелгән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру кысаларында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының дәгъва белдерелә торган 266 номерлы карары белән Казан шәһәрендә урнашкан тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимы, шул исәптән «“Черек күл” шәһәр бакчасы, XIX гасыр башы» тәбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләре расланган (22 пункт). Әлеге объект «Республика (Татарстан Республикасы) әһәмиятендәге тарихи, шәһәр төзелеше һәм архитектура күчмәсез һәйкәлләренең дәүләт саклау реестрына өстәмә ачыкланган объектларны кертү турында» Татарстан Республикасы Министрлар

Кабинетының 2002 елның 10 ноябрендәге 626 номерлы каары нигезендә төбәк әһәмиятendәге мәдәни мирас объекты булып тора.

Россия Федерациясе Конституция Суды мәдәни мирас объектының тарихи һәм мәдәни үзенчәлекләргә (саклау предметы) ия булуын, әлеге объектларның һәм алар янәшәсендәге территорияләрнең эшләвенә бәйле чикләү закон таләпләре хисабына тәэмин ителә торган, шулай ук әлеге объектларны саклау буенча эшләрне башкаруга турыдан-туры юнәлдерелгән закон таләпләре хисабына да, аларны черүдән саклау, ремонтлау, реставрацияләү эшләрен һәм заманча куллану өчен жайламаларны да кертеп, аерым яклауга бәйле булуын билгеләп үтте (2017 елның 18 июлендәге 1654-О номерлы Билгеләмә). Күрсәтелгән таләпләр 5.1 (1 пунктның 1 пунктчасы), 35, 40 (3 пункт), 41, 44, 45, 47 статьяларында һәм бу Федераль законның башка күрсәтмәләрендә үз чагылышын тапкан. Эчтәлеге һәм хокукий мәгънәсе буенча шундый ук нигезләмәләр Федераль законның (2014 елның 22 октябрендәге 315-ФЗ номерлы Федераль закон үз көченә кергәнче гамәлдә булган редакциясендә) 35 статьясы белән билгеләнгән иде.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының дәгъва белдерелә торган 266 номерлы каары белән расланган төбәк (республика) әһәмиятendәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимы хужалык эшчәнлеген чикләүне һәм мәдәни мирас объектының сакланышын тәэмин итү өчен кирәkle башка таләпләрне күздә тота. Әлеге таләпләр нигезез билгеләнмәгән, ә 5.1 статьяның 1 пунктындагы 3 пунктчасы белән Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимият органына мәдәни мирас объекты территориясе чикләрендә эшчәнлекне гамәлгә ашыру таләпләрен билгеләү хокукуы бирелгән Федераль закон нигезләмәләренә таянган.

Шулай итеп, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 266 номерлы каары белән расланган Казан шәһәрендә урнашкан төбәк (республика) әһәмиятendәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимының шикаять белдерелә торган нигезләмәләре асылда «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм

мәдәни ядкәрләре) турында» Федераль закон нормаларын кабатлыйлар һәм Федераль закон белән билгеләнгән таләпләрне һәм чикләүләрне арттырмыйлар. Димәк, «Казан шәһәрендә урнашкан төбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен һәм алардан файдалану режимын раслау турында» 2013 елның 18 апрелендәге 266 номерлы карапын кабул иткәндә, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге мөнәсәбәтләрне җайга салганда Россия Федерациисе субъектлары дәүләт хакимиите органнарына бирелгән вәкаләтләрдән читкә чыкмаган.

Шуңа бәйле рәвештә гражданка Г.С. Рәхмәтуллина тарафыннан дәгъва белдерелә торган «Казан шәһәрендә урнашкан төбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен һәм алардан файдалану режимын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 апрелендәге 266 номерлы карапы белән расланган Казан шәһәрендә урнашкан төбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимының беренче—уникенче һәм унбишенче абзацларының үзеннән-үзе Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-киlmәве мәсьәләсендә билгесезлек юк һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты белән үзара бәйләнештә 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты нигезендә әлеге шикаять карала алмый.

Бәян ителгәннәр нигезендә һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Казан шәһәрендә урнашкан тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен һәм алардан файдалану режимын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 апрелендәге 266 номерлы карагы белән расланган Казан шәһәрендә урнашкан тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимының беренче—уникенче һәм унбишенче абзацлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Г.С. Рәхмәтуллина шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки ул «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчermәсен гражданка Г.С. Рәхмәтуллинага һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына жибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә һәм «Татарстан Республикасының хокукий мәгълүматның рәсми порталы»нда (PRAVO.TATARSTAN.RU) басылып чыгарга тиеш.

№ 33-О

**Татарстан Республикасы
Конституция суды**